

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid(SZW)
Dhr. mr. dr. L.F. Asscher
Staatssecretaris Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Dhr. drs. S. Dekker
Postbus 90801
2509 LV 'S-GRAVENHAGE

doorkiesnummer	uw kenmerk	bijlage(n)
(070) 373 8077		1
betreft	ons kenmerk	datum
alternatief scenario peuteropvang	ECSD/U201400263	12 februari 2014

Geachte heren Asscher en Dekker,

In het Bestuurlijk Overleg tussen u en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten op 20 november 2013 hebben wij met u gesproken over de Kabinetsvisie 'Een betere basis voor peuters'. Deze visie heeft u gepresenteerd in uw brief van 1 december j.l. aan de Tweede Kamer. De visie is de uitwerking van het Kabinetsvoornemen om onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en voor- en vroegschoolse educatie (vve) beter op elkaar af te stemmen.

In onze brief van 2 december 2013 hebben wij de Kamercommissies voor SZW en OCW meegedeeld dat gemeenten de noodzaak tot harmonisatie van de voorzieningen voor peuters en kleuters en de aansluiting op het onderwijs onderschrijven. Maar wij hebben in de brief tevens aangegeven dat wij grote bezwaren hebben tegen het gepresenteerde uitwerkingsvoorstel. Het belangrijkste verschil van inzicht is dat gemeenten inzetten op de ontwikkeling van alle peuters als voorbereiding op de basisschool, terwijl het kabinet de kinderopvang als arbeidsparticipatie-instrument voorop zet en daarbij onderscheid maakt tussen peuters van werkende ouders en peuters van niet-werkende ouders.

In 2013 hebben de VNG, de G4 en de G32 het kabinet in verschillende brieven geadviseerd over de mogelijke vormgeving van een geharmoniseerd stelsel voor jonge kinderen.¹ Bovendien hebben wij met de PO Raad, de MO Groep en de Brancheorganisatie Kinderopvang in september 2013 negen uitgangspunten gepresenteerd voor harmonisatie van de voorschoolse voorzieningen. Voor de verdere inhoudelijke onderbouwing van onze bezwaren verwijzen wij u naar onze brief van 2 december jongstleden.
<http://www.vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/voorschoolse-voorzieningen/brieven/reactie-kabinetsvisie-een-betere-basis-voor-peuters>

In het genoemde Bestuurlijk Overleg hebben wij met u afgesproken dat wij eind februari 2014 een alternatief voorstel voor het kabinetsplan presenteren. Voorafgaand aan het Algemeen Overleg kinderopvang in de Tweede Kamer van 19 februari aanstaande, informeren wij u graag over de richting van het alternatieve gemeentelijk peuterscenario en over een raming van de daarmee gepaard gaande kosten.

¹ VNG d.d. 25 april en 20 juni 2013, G4 14 maart 2013 en G4/G32 19 april 2013.

1 Gemeentelijk scenario ontwikkelrecht peuters

De gemeenten zetten in op de optimale ontwikkeling van elk kind. Op de lange termijn streven de gemeenten naar een integrale basisvoorziening voor alle kinderen van 0 t/m 12 jaar, waarin onderwijs en opvang geïntegreerd worden aangeboden. Voor dit streven bestaat breed draagvlak in Nederland. Zowel de PO Raad, de MO Groep en de Brancheorganisatie Kinderopvang pleiten voor dit aanbod. In lijn met ons advies van 25 april j.l. en met de gezamenlijke uitgangspunten van de vier brancheorganisaties willen de gemeenten een eerste stap zetten. Vanaf 2016 krijgen alle peuters tussen de 2,5 en 4 jaar een ontwikkelrecht van twee dagdelen per week, voor doelgroepeuters aangevuld met twee extra dagdelen. Zo krijgen alle peuters de kans om zich optimaal te ontwikkelen.

De kern van het basisaanbod ontwikkelingsrecht bestaat uit:

- een basisaanbod van twee dagdelen in een voorschoolse voorziening voor alle peuters van 2,5 tot en met 4 jaar met een aanvulling tot vier dagdelen voor doelgroepeuters vve
- een kwalitatief hoogwaardig aanbod gericht op ontwikkelingsstimulering (educatieve en pedagogische kwaliteit)
- lokaal maatwerk afgestemd op de wensen en behoeften van peuters en hun ouders
- een nauwe samenwerking tussen de voorschoolse voorziening en het basisonderwijs zodat een doorlopende leerlijn van 2,5 tot en met 12 jaar ontstaat;
- de mogelijkheid voor ouders om aanvullende uren opvang af te nemen boven het basisaanbod (dagarrangementen) met recht op kinderopvangtoeslag conform de wet kinderopvang

De gemeenten zien dit scenario als een realistische en haalbare tussenstap naar een integrale basisvoorziening voor alle kinderen van 0 t/m 12 jaar. Het scenario past ook in de ontwikkeling in verschillende gemeenten richting een Integraal Kindcentrum (IKC).

De beleidsdoelen van het ontwikkelrecht voor peuters zijn:

- optimale voorwaarden scheppen voor de doorlopende ontwikkelingslijn van kinderen
- optimaal bereik van alle peuters, dus toegankelijkheid waarborgen (toereikend aanbod met redelijke spreiding over de gemeente en betaalbaar, bij voorkeur gratis)
- hoge kwaliteit voorschoolse voorziening: gericht op ontwikkelingsstimulering van peuters (educatieve en pedagogische kwaliteit inclusief randvoorwaarden).

De voordelen van het scenario zijn evident. Alle peuters krijgen een kans om zich optimaal te ontwikkelen en kunnen gebruik maken van een basisaanbod in een voorschoolse voorziening. Kinderen kunnen in het alternatieve scenario een doorlopende ontwikkelingslijn volgen. De toenemende segregatie tussen doelgroepkinderen en niet-doelgroepkinderen en kinderen van werkende en niet-werkende ouders neemt sterk af. De gemeente kan sturen op het aanbod zodat er voldoende spreiding is en er minder wachtlijsten zullen zijn. De harmonisatie van de voorschoolse voorzieningen biedt alle peuters een hoger kwaliteitsniveau. Het alternatief van de gemeenten is een eerste stap in een duurzame oplossing voor het huidige versnipperde stelsel. Door de introductie van het wettelijke ontwikkelrecht voor alle peuters wordt het stelsel minder conjunctuurgevoelig.

Voorschoolse voorzieningen waar alle kinderen gebruik van kunnen maken zijn een essentieel onderdeel van de lokale pedagogische infrastructuur. Gemeenten kunnen door hun verantwoordelijkheid voor het jeugdbeleid en de jeugdzorg problemen vroeg signaleren en kinderen waar nodig extra begeleiden in hun ontwikkeling. Een vroege interventie leidt tot betere resultaten en minder kosten op de lange termijn.

2 Wet en regelgeving en randvoorwaarden

Om het ontwikkelrecht te borgen zijn de volgende maatregelen nodig:

- Gemeenten krijgen een (gefaseerde) wettelijke zorgverantwoordelijkheid om alle peuters van 2,5 t/m 4 jaar een basisaanbod te bieden van twee dagdelen van 3 uur en alle doelgroeppeuters twee aanvullende dagdelen van 3 uur (in totaal vier dagdelen) in een voorschoolse voorziening.
- De voorschoolse voorziening heeft minimaal een wettelijk kwaliteitsniveau gelijk aan de randvoorwaarden vanuit de *Wet op de kinderopvang en de kwaliteitseisen peuterspeelzalen* en het *Besluit basisvoorwaarden voorschoolse educatie*.
- De wettelijke beroepskracht - kind ratio wordt voor alle peuters in de leeftijdsgroep 2,5-4 jaar geharmoniseerd naar 1 op 8.

Aanvullende elementen:

- De invulling van het basisaanbod is lokaal maatwerk, afgestemd op de wensen en behoeften van peuters en hun ouders en op het lokale aanbod van voorzieningen
- De lokale afspraken over het realiseren van het basisaanbod komen tot stand in overleg tussen de gemeente en de lokale aanbieders van voorschoolse voorzieningen en de besturen voor het primair onderwijs
- Gemeenten zorgen voor afspraken met de lokale aanbieders over een sluitend dagarrangement voor kinderen van die ouders die dit wensen (combinatie arbeid-zorg). Financiering van dit aanvullende aanbod blijft geregeld onder het huidige regime van de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen.
- Gemeenten kunnen aanvullende kwaliteitseisen stellen met inbegrip van voorwaarden gericht op de aansluiting van het lokale jeugdbeleid

3 Kosten gemeentelijk scenario

Wij hebben voor de kosten het basisaanbod voor peuters een doorrekening laten maken van een aantal varianten door Bureau Buitenhek. Voor de naar onze mening meest haalbare variant worden de kosten landelijk geraamd op maximaal 815 miljoen. Hiervan is 440 miljoen nodig voor het basisaanbod aan niet-doelgroeppeuters en 375 miljoen voor doelgroeppeuters. We verwachten dat de daadwerkelijke kosten lager uitvallen, omdat:

- De raming is gebaseerd op een aanbod voor 100% van de peuters. Keuzevrijheid van ouders betekent ook dat niet alle ouders gebruik zullen maken, waardoor het realistischer is om uit te gaan van bijvoorbeeld 90% bereik.
- De raming is gebaseerd op dagdelen van 3 uur. De uurprijs van korte dagdelen zijn relatief hoger dan de uurprijs in de halve of hele dagopvang vanwege de spreiding van kosten over minder uren.
- Een besparing op de huidige uitvoeringskosten mogelijk is indien het basisaanbod gratis aangeboden wordt. Het betekent een vermindering van bureaucratische lasten, zoals toets van inkomens ouders, inning ouderbijdrage, fraudebeperking en terugvorderingen.

In de bijlage bij deze brief treft u een nadere toelichting op de kostenraming voor de doorrekening aan. Wij gaan ervan uit dat het ontwikkelrecht voor peuters voor een groot deel gefinancierd kan worden uit bestaande bronnen voor dit doeleinde:

- de specifieke doeluitkering onderwijsachterstandenbeleid (OAB), inclusief extra middelen G37
- de decentralisatie-uitkering kwaliteit peuterspeelzaalwerk in het gemeentefonds
- het evenredige aandeel in het rijksbudget voor kinderopvangtoeslag
- eventueel aangevuld met de opbrengst uit ouderbijdragen

Over de financiering van ons voorstel gaan we graag met u in het gesprek.

4 Invoeringsstrategie

Gemeenten krijgen de zorgverantwoordelijkheid om in overleg met ouders, onderwijs, welzijn en kinderopvang lokaal het voorschoolse aanbod vorm te geven. Afhankelijk van de lokale situatie en mogelijkheden kunnen gemeenten het ontwikkelrecht laten uitvoeren door (combinaties van) verschillende aanbieders, zoals kinderopvang, welzijnsorganisaties en schoolbesturen. Wij pleiten voor lokale vrijheid om de aansluiting van de voorschoolse voorziening op de (vroeg)school verder vorm te geven.

De gemeente draagt zorg voor een passend aanbod en kan hieraan aanvullende lokale kwaliteitseisen stellen. Gemeenten maken ook afspraken met de aanbieders van voorschoolse voorzieningen voor een sluitend dagarrangement voor peuters met ouders die werk, zorg en scholing combineren.

De benodigde middelen en de beschikbare financiering zullen per gemeente verschillen². Wij stellen voor om afspraken te maken tussen rijk en gemeenten om het ontwikkelingsrecht gefaseerd in te voeren. Gemeenten krijgen beleidsruimte om een passend groeipad te bepalen uitgaande van hun specifieke financiële positie.

5 Tot slot

Er is een breed maatschappelijk draagvlak voor een integrale basisvoorziening voor alle kinderen van 0 – 12 jaar. Hoewel nog zeker niet optimaal, zijn wij van mening dat het voorgestelde gemeentelijke peuterscenario een goede eerste stap is in de richting van die basisvoorziening. .

In dit licht zijn wij van mening dat de kansen die de basisvoorziening onze peuters biedt, de kosten rechtvaardigen. Zoals gesteld in onze brief aan het kabinet van 2 december jongstleden kent het kabinetsvoorstel de nadelen van toenemende segregatie en afname van bereik en blijven de voorschoolse voorzieningen zeer conjunctuurgevoelig. Ook zal het kabinetsvoorstel de kansen op onderwijsachterstanden eerder vergroten dan verkleinen. Daarmee is het een stap terug in plaats van vooruit richting een integrale basisvoorziening. Als het gegeven de huidige financiële omstandigheden bij rijk en gemeenten niet mogelijk is de benodigde middelen voor een stapsgewijze invoering van de basisvoorziening bijeen te brengen heeft een pas op de plaats onze voorkeur boven invoering van het kabinetsvoorstel. Er ontstaat dan ruimte voor een breed maatschappelijk debat over de toekomst van de basisvoorziening voor 0 tot 12 jaar.

Hoogachtend,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Voorzitter directieraad

² In het vervolgproces kan het voorgestelde scenario voor een aantal gemeenten als voorbeeld worden uitgewerkt.